

Debatt: Släpp fram kvinnoyrkena

Publicerad 2014-11-03 i Dagens Industri / debatt

Den mansdominerade industrin har länge satt nivån för löneökningar. Det är dags att ge raka besked om hur löneskillnaderna mellan kvinnor och män ska rättas till i kommande avtalsrörelser, skriver Annelie Nordström och Lenita Granlund, ordförande respektive avtalssekreterare, Kommunal.

I dag håller det statliga Medlingsinstitutet en konferens om den svenska lönebildningen. Arbetsmarknadens parter har bjudits in för att diskutera lönebildningens historia och framtid.

Om vi får tro Medlingsinstitutet är löner en strikt manlig angelägenhet. På dess hemsida intervjuas nämligen en rad personer som anses ha varit med och brutit ny mark i lönebildningens avgörande ögonblick. 36 män namnges sammanlagt 152 gånger.

”Att praktiskt taget nästan inget har hänt med löneklyftan på 30 år är en skam för Sverige.”

De heter Allan, Anders, Bengt, Bengt KÅ, Benne, Bertil, Bertil, Björn, Claes, Gunnar, Gunnar, Gunnar, Göran, Göran, Göran, Göte, Hans, Harry, Heinrich, Ingemar, Ingvar, Jan-Peter, Jöran, Kenth, Kjell-Olof, Lars-Bonny, Lars-Gunnar, Lennart, Nils, Olle, Rune, Svante, Sören, Tobias, Ulf och Åke.

Kvinnor då? Birgitta och Mona nämns en gång var.

Denna grava könsobalans i Medlingsinstitutets historieskrivning avslöjar något viktigt om ramverket kring lönebildningen: att det är skapat av män, för män. För att vara rakt på sak finns inget större intresse – framför allt inte från den mansdominerade industrins parter – att låta kvinnodominerade branscher komma i kapp de mansdominerade branschernas löner.

Industriparterna har till och med ett avtal om just detta, det så kallade industriavtalet. Det upprätthålls med hjälp av Medlingsinstitutet, som gjort till sin främsta uppgift att verkställa det så kallade märket. På hemsidan bekräftar medlaren Gunnar Samuelsson att det egentligen bara är industriavtalen som numera förhandlas på riktigt. I övrigt är mandatet för medlare mer begränsat nu, och i lönefrågor är svaret givet.

Det är detta synsätt som gör att alla branscher får det kostnadsmärke industriparterna bestämmer. Följden blir att kvinnodominerade branscher kan glömma att få större löneökningar än mansdominerade branscher. Därför förändras inte lönerelationerna mellan kvinnor och män. Och därför är lönen lägre ju större andel kvinnor det finns i en bransch – både för arbetare och tjänstemän.

Sedan 1980-talets början har kvinnors löner som andel av mäns löner bara ökat med några ynka procentenheter. Beror detta på att 1982 års löneskillnad stämmer med vad svenskarna tycker är okej i dag? Nej, tvärtom. En rapport från LO visar att 83 procent av alla anställda på svensk arbetsmarknad anser att kvinnor har för låga löner jämfört med män. I Sverige finns utan tvivel en bred uppslutning kring kravet på mer jämställda löner.

Att praktiskt taget nästan inget har hänt med löneklyftan på 30 år är en skam för Sverige. Jämställdhet har länge varit ett modeord och det har gått framåt på många andra områden i samhället. I dag saknas det inte kvinnor med inflytande i politiken eller i näringslivet. Men det finns gott om kvinnor som vet hur det är att leva på 87 procent av männens lön – om kvinnan har haft turen att få ett heltidsjobb.

Frågan om jämställda löner ligger stadigt förankrad i alla förhandlande parter knä. Det är dags för de dominerande aktörerna på lönebildningsmarknaden att ge raka besked om hur löneskillnaderna mellan kvinnor och män ska rättas till i kommande avtalsrörelser.

Än så länge finns en samsyn om att den konkurrensutsatta industrin ska lönenormera i en avtalsrörelse. Om den samsynen ska fortsätta måste industrins parter börja ta ansvar för fler än sig själva. Den som vill styra över andra måste självklart ta hänsyn till andra. Annars förlorar systemet snabbt sin trovärdighet.

Nu vänder vi oss direkt till industrins parter och kräver besked. Är ni beredda att förhandla för både kvinnor och män och i hela arbetsmarknadens intresse? Med den konstruktion och ställning som industriavtalet har måste industriparterna på allvar skapa praktiska förutsättningar för att lyfta kvinnorna på svensk arbetsmarknad. Annars kommer legitimiteten sakta men säkert urholkas och till slut har ni förhandlat bort er själva som normerande parter.

Kommunals uppfattning är att den konkurrensutsatta industrin ska vara lönenormerande även fortsättningsvis. Men det kräver att värdediskriminerade och felavlönade kvinnodominerade yrken och branscher släpps fram och får löneökningar som gör att de kan komma i kapp männen.

Lenita Granlund, avtalssekreterare, Kommunal
Annelie Nordström, ordförande, Kommunal